नेषसितानु लोके सा तेन सर्वगङ्गला" देवीप० ४५ अ०।

सर्वमय त्रि० सर्वात्मकः मयट्। १सर्वात्मके २परमेश्वरे पु०।

सर्वमूल्य न० ६त०। कपर्दके त्रिका०।

सर्वमूषक पु०सर्वं सृणाति सृष-बुन् पृषो०। काले हेमच०।

सर्वरस पु० सर्वोरसमयः। (धुना) १शाकरसे अमरः ७व०। २वीणादिवाद्ये मेदि०। ३परिष्कृते शब्दच०। कर्म०। ४लवणे रसे। सर्वाणि रसयति रस-अच्। ५परमेश्वरे सैन्धवघनवद् तस्य सर्वत आनन्दमयत्वात् तथात्वम्।

सर्वरसोत्तम पु० सर्वेषु रसेषु उत्तमः। लवणे रसे हेमच०।

सर्वरात्र पु० सर्वा रात्रिः अच् समा०। "रात्राह्नाहाः पुंसीति" पा०पुंस्त्वम्। सकलरात्रौ त्रि०कौ०। [दिवसम्।

सर्वरी स्त्री सृ-वनिप् ङीप् र च। रात्रौ धरणिः तामव्या-

सर्वर्त्तुपरिवर्त्त पु० सर्वर्तूनां परिवर्त्तो यत्र। वत्सरे जटा०

सर्वला (ली) स्त्री सर्वं लाति ला-क वा गौरा० ङीष्। तोमराख्ये अमरः।

सर्वलिङ्गिन् पु० सर्वेषां लिङ्गानि सन्त्यस्य इनि। वेदविरुद्धाचारिणां बौद्धादीनां लिङ्गवतसु पाषण्डेषु अमरः

सर्वलोह पु० सर्वः लोहमयोऽवयवो यस्य। लोहमये बाणे हेमच०। [गाम्भारीवृक्षे जटा०।

सर्ववर्णिका स्त्री सर्वं वर्णयति वर्ण-ण्वुल् अत इत्वम्।

सर्ववित् पु० सर्वं वेत्ति वित्-क्विप्। १परमेश्वरे २सर्वज्ञातरि त्रि०।

सर्ववेद पु० सर्वो वेदान् अधीते उक्त्या० ठक्। "सर्वादेः साद्देश लुक् वक्तव्यः" वार्त्ति० तस्य लुक्। १सर्ववेदाध्ययनकर्त्तरि। सर्वो वेत्ति वित्-अच् उप०। २सर्वज्ञे त्रि०।

सर्ववेदस् न० सर्वाणि धनानि वेदयते लम्भयति पात्राय दक्षिणार्थं ददाति वित्-लाभे णिच्-असि। सर्वस्वदक्षिणकविद्वल्लिलामकाटियागकर्त्तरि अमरः।

सर्ववेदस न०सर्वं वेदः यत्र विद्यमानं धनं नि० अच्समा०। सर्वस्वे यत्र विद्यमाने सर्वधने तच्च विश्वजिद्यागे दक्षिणात्वेन विहितम्। "सदस्य सर्ववेदसं निश्चलितः" कात्या०श्रौ० २२।१।६ सदस्यसर्ववेदसयोर्विश्वजिति विकल्पः। सर्ववेदसपक्षे दद्यच्छब्दे। "ज्येष्ठ पुत्रस्य भक्ष्य भूमिगृहजं योगाविशेषाद् सर्वेषाम्" स्मृ०। "ज्येष्ठपुत्रस्य विभागं दत्त्वा भूमिगृहजं ददाति कृतगतत् सर्वमनुज्ञाप्यां हि भूत्वा योगोऽविशिष्टः धारणचङ्क्रमणद्वारेण गृहस्य च एम्भूमोपनतनेति" कर्क "भूमेस्तावद्धारणयमनाद्यनवङ्क्रमणादिमेम्यस्तः सर्वेषा, अविशिष्टः टः गृहो धर्मार्थं सेवां करुते स सर्वेषामविशिष्ट एव संपन्नः। "गृहदानं वा दर्शनाविरोधाभ्याम्" सू० वाशब्दः पक्षव्यावृत्तौ गृहस्य दानं च भवति दर्शयते हि गृहस्य दानं पुरुषमेधे "सपुरुषं प्राची दिग्धातुरिति" न च विरोधो गर्भदासस्य। तस्माच्छूद्रो दीयत एव अनेन च स्मार्तेन भूमेरप्येकदेशदानेनैव न विरोधः "परिमाणे सर्वमविशेषात्" सू०। सर्वस्वपरिमाणे यस्य यावत् स्व तत्सर्वं दद्यते सर्वं वेदः सर्ववेदसमिति तेन प्रागपि सहस्रात् सर्ववेदसं भवति एवं प्राप्ते आह। सर्वस्वपरिमाणे अपेक्षिते सर्वस्वं यस्य तावद्धनं दद्ये एवमादि तत्सर्वं देयम् कुतः अविशेषात् न च सर्वस्वं दद्यादिति (अस्य) वाक्यशेषः श्रुतः येन सहस्राद्यूनमतिरिक्तं वेति विशेष आश्रीयते; "अधिकं वा प्रकल्पनुपपत्तात् सू०। "अधिकं वा सहस्रात् सर्ववेदसं गृहीतव्यम्। प्रकल्प हि सर्ववेदसं सहस्रेणातुपपन्नं दर्शयति कोऽर्हति भवान्: सर्ववेदसं दातुं तस्मात् सहस्रं देयमिति एतच्च सहस्रादधिकं उपपद्यते नेतरथेति एवं तावदत्र (विप्रजिति) सहस्रादधिकं सर्ववेदसमित्युक्तम" कर्कः। "सर्वस्व प्रतिनिधिर्वा" सू० "दीयते अप्रतिग्रहादुच्यते" कर्क० "धेन्वनडुत्तमारधान्यपल्यदासमिथुनमहानसारोहणविमितशयनानि" सू०। "धेन्वादीनि दासमिथुनान्तानि प्रसिद्धानि महानसोपयोगिकं द्रव्यं ताम्रवर्णादिमहानसगङ्गेनोच्यते आरोहणं च युग्यं विमितशयने प्रसिद्धे एव। धेनुः प्रसिद्धा अनडुनोवृषः सीरं हलस्य धान्यं गोधूमादि पल्यं पलादिमानार्हम्। दासमिथुनं दासीक्रमो महानसं ताम्रवर्णादिगृहोपकरणम् आरोहणं हस्त्यश्वादि विमितं दण्डस्य शयनं खट्वादि एतानि ब्रह्मणे" कर्कः।

सर्ववेशिन् पु० सर्वेषां वेशो धार्य्यत्वेनास्त्यस्य इनि। नटे हेमच०। [१सर्वशोभित त्रि०।

सर्वसङ्गत पु० सर्वं सङ्गतमुचितमस्य। १वांशधान्ये शब्दच०

सर्वसंसर्गलवण न० सर्वसंसर्गेण जातं लवणम्। कौपरके लवणे राजनि०।

सर्वसन्नहन न० सर्वेषां सन्नहनं युद्धार्थं सज्जीकरणं यत्र। चतुरङ्गसैन्यसज्जीकरणेन युद्धयात्रायाम् अमरः।

सर्वसह पु० सर्वं सहते अच्। १गुग्गुलौ रत्नमा० २सर्वसहिष्णौ त्रि०। [२सकलार्थसाधने त्रि०।

सर्वसिद्धि पु० सर्वेषां सिद्धिरस्यात्। १श्रीफले शब्दच०।

सर्वस्व न० कर्म०। सकलधने सर्ववेदसशब्दे दर्शयम्।